

М.В. Іващенко, канд. екон. наук, доц. каф. економічної теорії Харківського інституту банківської справи УБС НБУ

УКРАЇНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК В ПРОЦЕСАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

Сьогоднішня світова економіка характеризується наявністю глибоких процесів, пов'язаних з глобалізацією, дедалі більше країн світу залучається до них поглибленням участі всіх ринків національної економіки. Основною ознакою глобалізації є вільний рух фінансового капіталу, а наднаціональний характер фінансових ресурсів виводить фінансовий ринок на найвищий рівень глобалізації серед інших ринків. Хоча й міжнародний фінансовий ринок ще не став повністю глобальним, оскільки велика кількість країн, що розвиваються, ще недостатньо інтегрована в нього, а для вільного руху капіталу через національні кордони все ще зберігаються певні протекціоністські перешкоди.

В основі глобалізації лежать зміни на фінансових ринках. Внаслідок процесів економічної і фінансової глобалізації сформувався очевидний соціально-економічний розрив між невеликою групою постіндустріальних країн («країнами центру») та іншими країнами світу («країнами периферії»). Це становить диспропорції в рівні розвитку національних економік, які мають тенденцію до посилення внаслідок глобальної взаємозалежності фінансових ринків.

Такі диспропорції на глобальному фінансовому ринку мають два спекти: територіальний (на економічно розвинені країни припадає 75% обсягу операцій), та функціональний. Незалежно від того, як оцінювати наслідки фінансової глобалізації, статистичні дані свідчать про фактичну концентрацію капіталів в економічно розвинених країнах. Зокрема, на 20% населення світу,

яке живе в економічно розвинених країнах, припадає 86% світового ВВП, а на найбідніші 20% – тільки 1% ВВП.

Україна, як «країна напівпериферії», також характеризується певним рівнем участі у глобальному фінансовому ринку, що підтверджується участю України у русі інвестицій, кредитів, присутністю іноземного банківського капіталу, розвитком ринку цінних паперів, функціонуванням валютного ринку, здійсненню міжнародних розрахунків та ін. Це несе нашій країні як прискорення економічного розвитку, так і певні загрози.

Загрози для економічної безпеки України, що пов'язані з фінансовою глобалізацією, можна умовно поділити на дві групи: 1) загрози, пов'язані з неконтрольованістю процесів фінансової глобалізації; 2) загрози, пов'язані з неефективністю економічної політики національних держав.

Насамперед проблема загроз стосується фінансових ринків країн «периферії» та «напівпериферії», оскільки саме ці ринки зазнають значних змін в процесі глобалізації з таких причин, як:

- потреба у гармонізації національного законодавства та законодавств розвинених країн;
- зростання обсягу іноземних капіталів, інвестованих у національну економіку, що може викликати й негативні наслідки;
- збільшення кількості учасників національних фінансових ринків, що призводить до ускладнення контролю за їх діяльністю.

Загалом, аналіз переваг і ризиків фінансової глобалізації для ринку України має можливість дійти низки важливих висновків.

По-перше, фінансова глобалізація створює для економіки України важливі переваги, які полягають в:

- розширенні зв'язків з основними учасниками глобального фінансового ринку – ТНК і міжнародними фінансовими організаціями;
- збільшення інвестицій (які регулюються насамперед глобальними ТНК);
- збільшення фінансової допомоги з боку міжнародних фінансових

організацій (зокрема, МВФ);

– збільшення доступу до нових технологій, окрема технологій операцій на фінансовому ринку.

По-друге, фінансова глобалізація створює для економіки України серйозні ризики і загрози, зокрема:

– вигоди фінансової глобалізації розподіляються нерівномірно, і економічно розвинені країни мають більше можливостей скористатися ними, ніж країни «периферії» та «напівпериферії», зокрема, Україна;

– випереджальний розвиток глобального фінансового ринку підвищує залежність країн «периферії» та «напівпериферії» від змін на глобальному ринку, а можливості української держави впливати на цю залежність зменшуються;

– залежність національного фінансового ринку від глобального посилює процеси вивезення капіталу, збільшує зовнішній борг і, внаслідок цього, може призводити до втрати економічного суверенітету держави;

– зростання складності системи глобального фінансового ринку підвищує загальну нестабільність цієї системи, а мобільність фінансового капіталу стає передумовою фінансових криз, які через взаємозв'язки національного і глобального фінансових ринків можуть поширюватися в Україні.

І, нарешті, досить суттєвою загрозою є посилення залежності українського фінансового ринку від глобального, а, отже, його чуттєвість до можливих кризових явищ на фінансовому ринку інших національних економік та від глобальної фінансової нестабільності в цілому. Глобальна фінансова нестабільність пов'язується з міжнародними валютними та фінансовими дисбалансами, а відтак — з наслідками для міжнародних ринків, прогнозуванням зовнішніх шоків для національних економік. Водночас дисбаланси мають й інші макроекономічні аспекти — перенагромодження валютних резервів у доларах США в багатьох країнах-експортерах, зростаюче інвестування надлишкових доларових активів нерезидентів у цінні папери США, тиск на фінансові ринки та зниження облікових та процентних ставок,

що спричиняє дефляційний та ревальваційний тиск на економіки країн «центру».

Проблеми фінансової нестабільності України та її інтеграції у міжнародні економічні відносини мають ще й суттєвий внутрішній аспект. Безліч досліджень доводять недостатній ступень зрілості українського фінансового ринку. Його розвиненість на національному рівні є необхідною умовою для розвитку інтеграційних процесів у ринок світовий. Україна як держава сьогодні має безліч проблем через те, що не сформувала конкурентну інфраструктуру економіки в цілому та фінансового ринку зокрема. Проте, в основі протидії сучасним світовим фінансовим кризам та викликам глобалізації лежить не тільки ефективна економічна політика, а й розвинена фінансова системи країни, що має високий рівень довіри як національного споживача, так і міжнародного.

Список літератури: 1. Соціально-економічний розвиток України у 2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу.- www.ukrstat.gov.ua 2. *Осавлюк С. Л.* Прогнозування нестабільності фінансових ринків в умовах глобалізації. - К.: Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України, 2002. - 248 с. 3. *Орлова Н., Свечкіна А.* Особливості розвитку світового фінансового ринку в умовах глобалізації // Схід.-№5(83), вересень-жовтень 2007р. - С. 5-9.

А.І. Сердюк, студентка 5-го курсу

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕЙТИНГОВИХ ОЦІНОК ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

Процеси глобалізації, міжнародний розподіл праці, нестабільний економічний стан національної економіки безпосередньо впливає на розвиток та функціонування банківської системи в цілому та на окремих банківських установ. Проблема оцінки надійності банків є актуальною проблемою як для керівництва банківських установ, так і для їх партнерів та клієнтів. Крім того, на базі рейтингового оцінювання здійснюється моніторинг діяльності банків, що є однією із функцій Національного Банку України.

Тому постає питання щодо доцільності використання певних